CS (MAIN) Exam:2016 **M-ESC-CU-SNDA**

سنڌي / SINDHI

(عربي لپي) / (ARABIC)

(لازمي) / (COMPULSORY)

وقت - 3 ڪلاڪ	ڪل مارڪون 300
Time Allowed : ***Three Hours***	*Maximum Marks :* ***300***

ضروري هدايتون:

- مهرباني ڪري سوالن جا جواب لکڻ کان پهرين هيٺ ڏنل هدايتون ڌيان سان پڙهو.
- سڀيئي سوال ڪرڻ ضروري آهن.
- هر سوال جي سامهون مارڪون لکيل آهن.
- جواب سنڌي عربي لپيءَ ۾ لکڻا آهن. جيڪڏهن ڪنهن سوال جي جواب لاءِ ٻي ڪا هدايت آهي ته انهيءَ ڌيان ۾ رکيو وڃي.
- ڪنهن سوال ۾ اکرن جي سيما ڄاڻايل هجي ته ان کي ڌيان ۾ رکي جواب ڏنو وڃي. ڪنهن سوال جو جواب گهربل لفظن کان ننڍو يا وڏو، اوڻو ته مارڪون گهٽجي سگهن ٿيون.
- سوالن سان گڏ ڏنل جوابي ڪاپيءَ ۾ ڪو حصو يا پيج خالي ڇڏيل آهي ته ان کي ڪراس ڪيو وڃي.

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

All questions are to be attempted.

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

Answers must be written in ***SINDHI (Arabic)*** *unless otherwise directed in the question.*

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to and if answered in much longer or shorter than the prescribed length, marks may be deducted.

Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

.1Q هيٺين مان ڪنهن به هڪ وشيه تي اٽڪل 600 لفظن ۾ مضمون لکو۔ *100*

(a) ثقافت ڇو اهم آهي

(b) سمارٽ شهر ۽ ان سمارٽ شهرواسي

(c) سرگرم انصاف بنام انصاف جي لامحدودگي

(d) سڪولي ٻارن ۾ وراثت لاءِ سنمان پيدا ڪرڻ

.2Q هيٺ ڏنل ٽڪرو ڌيان سان پڙهو ۽ انجي هيٺيان لکيل سوالن جا جواب صاف، صحيح ۽ سنڌي ٻوليءَ ۾ لکو *12×5=60*

اهو چيو وڃي ٿو ته عورتون اڌ اپ ٿي
چانيل آهن. انسان انهن کي بدلي سگهن
ٿا. اهي انڪان وڌيڪ جڳهه جو حق رکن
ٿيون ٿيون. ته به هر هڪ ديش جي اتهاس
جي سڀني دورن ثقافت ۾ روايتن، ڪريتر
ڌرم، ذات، ورگ، ورڻ، نسل، گهٽائي ۽ وارث
ماضي ۾ زمان حال ۾ عورتن جي جيون جي هر هڪ
ڪيتر ۾ مرد کان گهٽا سمجهيو ويندو رهيو
آهي. ڪانڻن هڪ ترتيب سان ڪاڏو ڪم

تعليم، صحت ۽ واپار ۾ حصو وٺڻ جا
موقعا، اڳواڻي ۽ پنهنجن سپنن کي ساڀيان
ڪرڻ ۾ بيان ڪيل ويڙهي رهي آهي. ڪين
سچي معني ۾ دنيا جي سڀ ڪان وڏي ٿورائي
واري قطار ۾ اڪيلي سگهي ٿو. ٻترسنا ديوسنا
ڪوڙ رست کي. شخص جي روپ ۾ نه ٿو ڏسي.
جنهنجي شخصي هڪ سڃاڻپ هجي. ڪاڻيون
ان روپ ۾ به نه ٿو ڏٺو وڃي ته هو پنهنجو
پاڻ ۾ پورڻ آهن، انهن جو پنهنجو سنمان
۽ خود مختياري آهي، ته هو سنمان جو حق
رکن ٿيون، ته سماجي بنياد ۾ قانون
۽ ادارن ۾ سڏن برابر حق آهن. انهي
بدران اهي مرد جي فقط اوزار جي روپ ۾
ڏٺيون وڃن ٿيون. ڪين پيڙهين کي
اڳتي وڌڻ وارو پرتيڪ (اهڃاڻ) جي
روپ ۾، سيوا ڀاو رکڻ واري، جسماني
بکم شانت ڪرڻ جو ذريعو ۽ ڪٽنب
جي عام شاهوڪاري جي عيوض جي روپ ۾
ماٺيو ويندو رهيو آهي. سڏن ثقافتي
قبوليت فقط ان روپ ۾ آهي ته اهي
ڪنهن مرد جي ڌيءَ، زال يا ماءُ آهن. انڪان
سواءِ سڏن ڪا سڃاڻپ ڪانهي ۽ مٿين
سڃاڻپ جي نه رهڻ تي اهي
ڏٺيون وڃن ٿيون. بين پاو ناسان

اڪيليون زالون ان گهري کان ٻاهر بيٺل
نظر اچن ٿيون. انهن ۾ شامل آهن جيڪي
سانسڪرتڪ روپ سان قبوليل شاديءَ لائق
اوستا جون آهن پر اڃا تائين شادي شده
نه آهن، يا ديڍي ودوائون آهن. طلاق شده
آهن يا الڳ ٿي چڪيون آهن. مرد جي
سلامتيءَ جي گهري جي غير حاضريءَ کي
سماج سلو نه ٿو مڃي، اها ٽڏهن اڃا
به وڌي وڃي ٿي جڏهن هڪ عورت ان
سلامتيءَ جي گهري کي قبولڻ کان انڪاري
ٿي، يا پنهنجي ساٿيءَ کي حادثي يا بيماريءَ
جي ڪري وڃائي ويهي ٿي. مرد کي سڀ کان
وڌيڪ ساز آن عورت سان آهي جيڪي
نه رڳو اڪيليون رهن ٿيون، پر پرش جي
چانو کان ٻاهر پنهنجي سياڻپ سان
جيون گذارين ٿيون.
عورتون سڀ کان ترقي يل ديشن
۾ به 60 کان 80 سيڪڙو تائين ڪاڏي کي
اپنائين ٿيون ۽ دنيا جو اڌ ڪادو اپنائڻ
جو شرف انهن کي ئي آهي. سانسڪرتڪ
روپ سان به ڏٺو وڃي ته گهڻو ڪري ۾
زالون ئي ڪادو ڏيڻ واريون آهن. نه به
ڀارت ۾ سامائڪ سانسڪرتڪ ريتيون اهو

طرح سان ٿيون ته گهرن ۾ زالون نه رڳو گهٽ
ڪاٺيدارون بلڪ ڪڙهن ڪاڙهن ته انهين به تي ٿڪن
ٿو ته انهن جي ڪارڪ لاءِ علم نه ٻيهي. اهڙن
گهرن ۾ جتي سٺي انداز ۾ ڪاڌو آهي اتي به
عورتن جي صحت منڊ ڪاڌو نٿو ملي. اڪيليون
عورتون به ساماجڪ هڏن ۾ وڏي تفاوت
جي عمر ان قطار ۾ فوڊ جي دم تي دنيا ۾
جدو جهد ڪن ٿيون.

ڀارت انهن ديشن مان به هڪ آهي.
جتي مردن جي ڀيٽ ۾ زالن جو تعداد
تمام گهٽ آهي. ديش جي آدمشماريءَ ۾
اهو سيڪڙو گذريل صديءَ کان لڳاتار گهري
رهيو آهي. 2001 جي آدمشماريءَ مان اهڙا
چارٽ پيئي ته هر هڪ 1000 مرشن جي برعڪس
933 زالون آهن. بيڪڙهن مردن وانگر زالن
جي هڪ جهڙا حقوق نه آهن ملن. گڏوگڏ
سڌن تندرستي ۾ پوشڻ جو ڌيان ڪريو
وڃي ته اهو امڪان زور وٺي ٿو ته مرد
۾ زالن جو تعداد برابر ٿي وڃي. فلحال 2001
۾ مردن جي ڀيٽ ۾ زالون ٿي عروج پيدا ڪم
گهٽ هيون. اها نسبت 2011 جي آدمشماريءَ

۾ ٿوري سڌري يعني 933 جي ڀيٽ ۾ 940
ٿيون. هڪ وڏي چنتا جو سبب اهو

آهي ته 2001 ۾ ڇهن سالن جي ٻارن ۾
ڇوڪرن جي ڀيٽ ۾ ڇوڪرين جي جنم در
927 ٿي رهجي ويئي ۽ 2011 ۾ اها وڌيڪ گهٽجي
914 رهجي ويئي. اهي انگ اکر ٻڌائين ٿا ته
سماجڪ ۽ سائنسي ترقي ۽ وسنگتين ۽ واڌار
ٽيڪنيڪي جي هلندي، لڳاتار زالن جي حيثيت جا
وڌهه گهٽجي رهيا آهن. چئي سگهجي ٿو ته
پدرشاهي سماج ۾ نيماڻتي روپ سان لڪيل
ڇوڪريون ۽ زالون ماريون رهيون آهن.

(a) آدم شماريءَ جا انگ اکر ڇوڪرين ۽ زالن جي باري ۾ ڪهڙو سنديش ٿا ڏين؟ 12

(b) پوڄڻ ۽ عورتن جي باري ۾ اسان جا عجيب اسپي عنصر آهن؟ 12

(c) ان دليل ڏيئي سگهجي ٿو ته آزاديءَ کان وٺي عورتون آهستي ۾ ڇانيل آهن
انهن چوٽيءَ سان ليکڪ جو ڇا مطلب ٿي ٿو؟ 12

(d) پدرشاهي سماج ۾ عورتون ڪيئن محض اوزار جي روپ ۾ رهجي ويون آهن؟ 12

(e) ليکڪ مطابق اڪيلي عورت کي اسان جي سماج ۾ ڪيئن سواليءَ نشان زخم پذير ٻڌائي سگهجي ٿو؟ 12

.3Q هيٺ ڏنل نثر جو سار اُن جي اصل ڀاڱي ٽهائي جيترو لکو. مهرباني ڪري اُن کان گهٽ نه ڪريو. سار اوهانجي پنهنجي ٻولي ۾ هئڻ گهرجي.

60

اسان مان گهڻا ماڻهون اِن ڳالهه سان ٻڌاءِ هوندا ته وفادار ٿيڻ سادي جوڳي ڳالهه آهي. اسان پنهنجي پريوار لاءِ دوستن لاءِ ۽ پنهنجي ديش لاءِ وفاداري ڪرڻ جي اجازت ڏيندا آهيون. حقيقت ۾ آنهن سڀني شخصي ماڻهن ۽ گروهه لاءِ وفادار ٿيڻ ٻه گهرجي. جن لاءِ اسان شڪرگذار هوندا آهيون. جڏهن اسان وفاداري جي ڳالهه ڪندا آهيون ته اسانجو مطلب اِهو هوندو آهي ته جڏهن آهي ڪنهن مصيبت ۽ پريشاني ۾ هجن ته اسان آنهن جي مدد لاءِ تيار هجون. ڳنڍو گڏ هر وقت آنهن جي ڀلائي لاءِ دلچسپي رکون.

اڪثر اِهو صاف طور ڏٺو ويندو آهي ته ڪو انسان هروڀرو نڏس ٿيندو آهي جڏهن هو پنهنجي ماڻهن جي پرٺي اُداسين ڪندو آهي يا پنهنجي ديش جي سينا جي خلاف بغاوت ڪندو آهي ۽ پنهنجي ديش جي ماڻهن کي انڌا ڌنڌ موت ڏانهن ڌڪيندو آهي. اهڙي قسم جي ماڻهن کي اسان اجازت نه ڏيندا آهيون. پر ڪيترا ڀيرا اهڙي اسٿتي ٻه پيدا ٿيندي آهي ته اِهو فيصلو ڪرڻ ڏکيو ٿيندو آهي ڪير وفادار آهي ۽ ڪير بيوفا.

هڪ هوشيار ٻار پنهنجي ماءُ پيءُ جو چوڻ نه مڃي پيسا ڪمائڻ لاءِ پنهنجي پڙهائي نٿو ڇڏي. هنجو اهو وشواس آهي ته پنهنجي پڙهائي ڪجهه سال لڳاتار چالو رکي اڳتي پنهنجي ماءُ پيءُ کي بهترين طريقي سان ڪجهه ڏيئي سگهي ٿو. جيڪڏهن هو پنهنجي پڙهائيءَ کي هاڻي روڪي ٿو ته سندس قابليت ختم ٿيندي ۽ آئيندو فائدو ڪنهن کي به نه ملي سگهندو.

تصورُ نه ڪرڻ وارا ماڻهون هن طرح جو فيصلو ڪرڻ واري ڇوڪري يا ڇوڪريءَ جي نندا ڪندا آهن. جو ٻارُ عنصير وارو ۽ جذباتي هجي ته انهي مدد ڪرڻ گهرجي. اڪثر اهڙي قسم ۽ سندس آلوچنا ڪرڻ جي بجاءِ حوصلا افزائي ڪرڻ گهرجي. ٻئي پاسي خاص حالتن ۾ جو ٻارُ پنهنجي غريب ماتا پتا جي مدد سنبنڌي گذارش کي ٺڪرائي ٿو ڇڏي ته انکي بيوفا سمجهيو ويندو آهي. جيڪڏهن هو اهڙي وقت ۾ سفلتا حاصل ڪري ٿو ته هو جوانيءَ ۾ ڪيل سندس بيوفائيءَ تي افسوس ڪندو آهي.

ڪڏهن ڪڏهن ايها مشڪلات وڌندي آهي. جڏهن ڪنهن انسان کي پنهنجي ديش جي سرڪار سان جوڙتي اڻ ٻاڌي ۾ ٻڌلو ويندو آهي. پنهنجي ديش ۾ گهڻيئي ۽ ڪرت گهڻ ٿي ماڻهن جو اهو ميرُ جو پنهنجي ديش کي خوشحال ۽ آباد بڻائڻ چاهيندو آهي. ڪڏهن ڪڏهن اهو سوچي سرڪار جي خلاف بغاوت ڪري ڇڏيندو آهي ته سرڪار نڪمي آهي ۽ انهن وٽ سرڪار ڪيرائڻ کان سواءِ ٻيو ڪو چارو ڪونهين.

الهڙن ماڻهن کي سرڪار بغاوتي ۽ غدار ظاهر ڪري ٿي.

ٿي سگهي ٿو اهي بغاوتي هجن پر انهن کي غدار چوڻ صحيح نه لڳندو
ٿي سگهي ٿو اهو گروهه پنهنجي ديسواسين جي لاءِ وڌيڪ وفادار
هجي، بجاءِ اِن جي ته هو سرڪار لاءِ وفادار هجي.

بدنصيبي سان تيستائين اهو چوڻ تمام مشڪل آهي ته
اُن گروهه جي بغاوت ديس جي لاءِ وفاداريءَ سبب پيدا ٿي آهي يا
ڪنهن شخصي دوار ٿي جي ڪارڻ جيستائين اها بغاوت سڦل نه
ٿئي تيستائين اهو سوال ٿو پيدا ٿئي ته بغاوتي ڪامياب ٿي ويا
آهن ۽ انهن نئين سرڪار ٺاهي آهي. تنهن اهو منظور ڪندا ته
ديس جي سموري آبادي ۽ سياسي دشمنن کي به ڪجهه حق ضرور
آهن جيئن پنهنجو ووٽ پوري آزاديءَ سان پنهنجا ويچار
ظاهر ڪرڻ، هو پسند ٺيڪو ڏيڻ جي ڪوشش جو حق.
يا اهي گروهه پنهنجي شڪتيءَ جو پريوگ سندن سياسي
دشمنن کي ختم ڪرڻ ۾ ڪري رهيا آهن جيڪي انهن لاءِ پهريون
آچرڻ ڪري رهيا آهن ته سمورو ديش واسطي پوري طرح
وفادار آهن، يا هو سمورن مان ڪي لاءِ وفادار آهن.
جيڪي انهن کي قسم جو آچرڻ ڪري رهيا آهن ته اهو سمجهڻ
گهرجي ته هو مخلص سرڪار کي ڪيرائي رهيا آهن انڪري وڏي
وفاداري ديش کان انهن کي ڪري سگهندا. اهو سمجهه انسان کي ڏير سان
پوندي آهي.

(553 لفظن)

هيٺ ڏنل نثر جو انگريزيءَ ۾ .4Q

20 ترجمو ڪريو.

ساموئڊي ياترا تي
هڪ يقينن اهير
تڏهن وڏو
پنهنجي جهاز ۾ وڃي رهيو هو.
غلام جيڪو
طوفان اٿيو. جهاز تي هڪ
سفر ڪري رهيو
پهريون دفعو ساموئڊي
رڙيون
دهشت وچان روئڻ ۾
هو،
تائين هلندو رهيو.
ڪرڻ لڳو. اٿين گهڻي دير
سگهيو. امير
ماٺ ڪرائي نه
کي ڪوبه ڪريس
اهترو عونهيا.
ڪير به
ڪاوڙجي پڇيو، "ڇا هتي
ڪانئر کي ماٺ ڪرائي سگهي؟
جيڪو هن نيچ
سفر ڪري
جهاز ۾
هڪ فلاسافر به ان
شخص
مان هن
اهيو هو. هن امير کي چيو،
ساٿين توهان بس
سگهان ٿو،
کي چپ ڪرائي
مان جيڪي
اجازت ڏيو ته
مونکي ان ڳالهه جي
، توهانکي
امير چيو،
چاهيان هن سان ڪريان."
چاهيو سو ڪريو:
اجازت ڏني وڃي ٿي توهان جيڪي
انهن
ملاحن کي سڏايو ۽
دارشدي گهڻي
ڦٽي
سمنڊ ۾
کي حڪم ڏنو ته هن غلام کي
بيوس ٿي ان
ملاحن اٿين ڪيو.
ڪيو وڃي.
رڙيون ڪندي
وچان
غريب ماڻهوءَ ڏڪيا
هلاڪ
تيزيءَ سان
پنهنجا هٿ پير وڏي
فلاسافر
ٿوري دير ۾
شروع ڪري ڇڏيا.

ملاحن کي حڪم ڏنو ته هو ان غلام کي
جهاز تي واپس وٺي اچن. جهاز تي ايندي
ئي هيسيل هُو ڏنل غلام بلڪل شانت
ٿي ويو. امير ان اوچتي تبديليءَ تي وائڙو
ٿي ويو. هن فلاسافر کان انجو ڪارڻ پڇيو
فلاسافر چيو- "اسان ۾ ڏمن اهو نه ٿا سمجهون
ته اسان ڪنهن به حالت ۾ ڪيترا نيڪ
ناڪ آهيون، جيستائين اسان ڪنهن بدترين
حالت ۾ نه ٿا پهچي وڃون

Q.5 هيٺ ڏنل نثري جو سنڌيءَ ۾ ترجمو ڪريو. **20**

Man has always been fascinated by dreams. He has always tried to find explanations for his dreams. Perhaps dreams tell us about the future or the past, perhaps they tell us about our deepest fears and hopes. I don't know. Today, I want to give you a completely different explanation. But before I do so, I must give you one or two facts about dreams. First of all, everybody dreams. You often hear people say, 'I never dream,' when they mean, 'I can never remember my dreams.' When we dream, our eyes move rapidly in our sleep as if we were watching a moving picture, following it with our eyes. This movement is called 'REM', that is Rapid Eye Movement. REM sleep is the sleep that matters. Experiments have proved that if we wake people up throughout the night during REM, they will feel exhausted the next day. But they won't feel tired at all if we wake them up at times when they are not dreaming. So the lesson is clear : it is dreaming that really refreshes us, not just sleep. We always dream more if we have had to do without sleep for any length of time.

If that is the case, how can we explain it ? I think the best parallel I can draw is with computers. After all, a computer is a very primitive sort of brain. To make a computer work, we give it a program. When it is working, we can say it is 'awake'. If ever we want to change the program, that is to change the information we put into the computer, what do we do ? Well, we have to stop the computer and put in a new program or change the old program.

Q6. (a) پريڀاشائون لکي مثال ڏيو. 2×5=10

(i) اسم خاص 2

(ii) حالت فاعلي 2

(iii) ضمير حاضر 2

(iv) عددي صفت 2

(v) جنس 2

(b) هيٺين ڏنل پهاڪن جي معنيٰ لکي جملن ۾ ڪم آڻيو. 2×5=10

(i) ملتاني گهيٽو جيڪو پاڻي تنهنکي پورو. 2

(ii) ڪالهه ويندي واٽيو اڏيو. 2

(iii) جنهنجي لٺ ۾ ڏوهي تنهنجو مٽ لهرڪوهي 2

(iv) خون ڪستوري ڪين لڪي 2

(v) ٻڪ ٻيڙو تول دانهه ديوانا ڪري. 2

(c) هيٺين ڏنل محاورن جي معنيٰ لکي جملن ۾ ڪم آڻيو. 2×5=10

(i) گن ڏيڻ 2

(ii) ڪٿ ڪرڻ 2

(iii) چوڏهيو لهڻ 2

(iv) ترڪان اڳ ٻرڪائڻ 2

(v) ٻڪرپوسات ڪرڻ 2

(d) حرف ندا جا هي مثال ڪهڙيون حالتون ظاهر ڪرڻ مهل چيا ويندا آهن. مثال لکو. 2×5=10

(i) واهه ! واهه ! 2

(ii) هاءِ هاءِ ! هاءِ گهوڙا ! 2

(iii) ماءُ ! ماءُ پيٽي ! 2

(iv) شال ! شال ! من ! 2

(v) اڙي ! اڙي ! او ! اي. 2